

Keskeiset viestit: Mikrobilääkkeiden käyttö terveydenhuollon olosuhteissa

Euroopan tautienehkäisy- ja -valvontakeskus (ECDC) koordinoi vuosina 2016–2017 toista pisteprevalenssitutkimusta hoitoon liittyvistä infektioista ja mikrobilääkkeiden käytöstä akuuttihoitoa tarjoavissa sairaaloissa Euroopassa ja kolmatta pisteprevalenssitutkimusta hoitoon liittyvistä infektioista ja mikrobilääkkeiden käytöstä pitkäaikaishoidon laitoksissa Euroopassa. Yhteenveto tuloksista esitetään kolmessa *Eurosurveillance*-julkaisun artikkelissa:

[Antimicrobial use in European acute care hospitals: results from the second point prevalence survey \(PPS\) of healthcare-associated infections and antimicrobial use, 2016 to 2017.](#) Euro Surveill. 2018;23(46):1800393. Plachouras D, Kärki T, Hansen S, Hopkins S, Lyytikäinen O, Moro ML, et al.

[Antimicrobial use in European long-term care facilities: results from the third point prevalence survey of healthcare-associated infections and antimicrobial use, 2016 to 2017.](#) Euro Surveill. 2018;23(46):1800394. Ricchizzi E, Latour K, Kärki T, Buttazzi R, Jans B, Moro ML, et al.

[Prevalence of healthcare-associated infections, estimated incidence and composite antimicrobial resistance index in acute care hospitals and long-term care facilities: results from two European point prevalence surveys, 2016 to 2017.](#) Euro Surveill. 2018;23(46):1800516. Suetens C, Latour K, Kärki T, Ricchizzi E, Kinross P, Moro ML, et al.

Keskeiset viestit perustuvat pisteprevalenssitutkimusten tuloksiin.

Mikrobilääkkeiden käyttö akuuttihoitoa tarjoavissa sairaaloissa Euroopassa

Infektioiden hoitoon tarkoitetut mikrobilääkkeet pelastavat ihmishenkiä, mutta mikrobilääkkeiden liikakäyttö voi johtaa haittavaikutusten yleistymiseen ja useille lääkkeille vastustuskykyisten mikro-organismien syntymiseen.

Joka kolmas potilas sai vähintään yhtä mikrobilääkettä minä tahansa päivänä.

Mikrobilääkkeitä annetaan joskus potilaille infektioiden ehkäisemiseksi esimerkiksi kirurgisten toimenpiteiden yhteydessä.

Joka toinen kirurginen mikrobilääkeprofylaksi määrättiin pidemmäksi ajaksi kuin yhdeksi päiväksi.

Yleensä kirurgisessa mikrobilääkeprofylaksissa riittää yksi annos. Pitkitetty kirurginen mikrobilääkeprofylaksi on yksi merkittävä mikrobilääkkeiden turhan käytön lähde sairaaloissa, ja siihen on puututtava koko Euroopassa.

Joka kymmenennellä kerralla mikrobilääkkeitä määrättiin lääkkeelliseen profylaksiaan, josta on saatavilla vain suppeasti tietoa.

Mikrobilääkkeiden määräykset lääkkeelliseen profylaksiaan voivat siksi olla mikrobilääkkeiden turhaa käyttöä.

Laajakirjoisten antibioottien osuus vaihteli Euroopassa 16 prosentista 62 prosenttiin.

Laajakirjoiset antibiootit eivät aina ole välttämättömiä, ja niiden käyttö edistää mikrobilääkeresistenssiä. Koska niiden käytössä on suuria eroja, on tarpeen tarkastella uudelleen niiden käyttöä koskevia ohjeita useissa maissa ja sairaaloissa.

Seitsemässä tapauksessa kymmenestä mikrobilääkkeet annettiin parenteraalisesti. Vain neljässä prosentissa tapauksista, joissa mikrobilääkkeitä oli määrätty parenteraalisesti, ilmoitettiin siirtymisestä parenteraalisesta oraaliseen antotapaan.

76 prosenttia sairaaloista ilmoitti, että niillä on käytössä mikrobilääkkeiden käyttöä koskevat ohjeet. 54 prosenttia sairaaloista ilmoitti, että mikrobilääkkeiden käytön hallintaan on varattu työaika.

Mikrobilääkkeiden käyttö pitkäaikaishoidon laitoksissa Euroopassa

Mikrobilääkkeitä määrätään yleisesti pitkäaikaishoidon laitoksissa, ja ne edistävät mikrobilääkeresistenssin kehittymistä.

Kunakin päivänä joka kahdeskymmenes potilas sai vähintään yhtä mikrobilääkettä.

Seitsemässä tapauksessa kymmenestä mikrobilääke määrättiin infektion hoitoon ja kolmessa tapauksessa kymmenestä estolääkitykseksi.

Kolme estolääkityshoitoa neljästä annettiin virtsatieinfektioiden ehkäisemiseksi. Tämä käytäntö voi pienentää infektoriskiä naisilla, mutta käytännön vaikuttavuudesta ei ole näyttöä, kun sitä sovelletaan laajalti ikääntyneisiin potilaisiin. Lisäksi tämä käytäntö on yhteydessä mikrobilääkeresistenssin lisääntymiseen. Useat estolääkityshoidot voivat siksi olla mikrobilääkkeiden turhaa käyttöä.

Maasta riippuen joko kaikilla pitkäaikaishoidon laitoksilla on mikrobilääkkeiden käyttöä koskevat ohjeet tai millään laitoksilla ei ole tällaisia ohjeita. Vain yhdessä pitkäaikaishoidon laitoksessa viidestä järjestetään säännöllisesti mikrobilääkkeiden asianmukaista määräämistä koskevaa koulutusta.

Hoitoon liittyvät infektiot ja mikrobilääkeresistenssi akuuttihoitoa tarjoavissa sairaaloissa ja pitkäaikaishoidon laitoksissa Euroopassa

Osa hoitoon liittyvistä infektiosta on helposti hoidettavia, mutta jotkin niistä voivat vaikuttaa vakavammin potilaan terveyteen ja pidentää sairaalassaoloaikaa ja lisätä sairaalakustannuksia. Hoitoon liittyvät infektiot aiheuttavat pelkästään sairaaloissa enemmän kuolemia Euroopassa kuin mikään muu ECDC:n seuraama infektioauti.

Kunakin päivänä

- joka 15:nnellä sairaalapotilaalla on vähintään yksi hoitoon liittyvä infektio
- 98 000 potilaalla on vähintään yksi hoitoon liittyvä infektio
- joka 24:nnellä pitkäaikaishoidon laitoksissa olevalla potilaalla on vähintään yksi hoitoon liittyvä infektio
- 124 000 pitkäaikaishoidon potilaalla on vähintään yksi hoitoon liittyvä infektio.

Arvioiden mukaan sairaaloissa ja pitkäaikaishoidon laitoksissa Euroopassa ilmenee vuosittain yhteensä 8,9 miljoonaa hoitoon liittyvää infektioita.

Sairaloissa syntyvät hoitoon liittyvät infektiot (kuten keuhkokuume, leikkausalueen infektiot ja verenkiertoinfektiot) ovat yleensä vakavampia ja niillä on vakavampia seurauksia kuin pitkäaikaishoidon laitoksissa syntyvillä hoitoon liittyvillä infektiolla (esimerkiksi muut hengityselininfektiot kuin keuhkokuume, virtsatieinfektiot sekä iho- ja pehmytkudosinfektiot).

Tietyistä hoitoon liittyvistä infektiosta yli puolen katsotaan olevan ehkäistävissä.

Hoitoon liittyviä infektiota hoidetaan usein ottamatta mikrobiologisia näytteitä, tai näytteet ovat negatiivisia.

Infektion aiheuttava mikro-organismi tunnistettiin 53 prosentissa sairaaloissa annettavaan hoitoon liittyvistä infektiosta ja vain 19 prosentissa pitkäaikaishoidon laitoksissa annettavaan hoitoon liittyvistä infektiosta.

Sekä sairaaloissa että pitkäaikaishoidon laitoksissa annettavaan hoitoon liittyvissä infektiosta joka kolmas bakteeri oli antibiooteille vastustuskykyinen.

Mikä on pisteprevalenssitutkimus? Prevalenssitutkimuksessa lasketaan sellaisten potilaiden osuus, joilla on jokin tietty sairaus tai jotka saavat tiettyä hoitoa (tässä tapauksessa joko hoitoon liittyvä infektio tai mikrobilääkitys) tietyssä aikana (tässä tapauksessa yhden vuorokauden aikana), kaikista tänä aikana sairaalahoidossa olevista potilaista.